Çok Yönlü Sa?l?k Denetim Oda?? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çok Yönlü Sa?l?k Denetim Oda?? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19276

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çok Yönlü Sa?l?k Denetim Oda?? Ölçe?i (ÇYSDOÖ), bireylerin sa?l?k durumlar? üzerindeki kontrol alg?lar?n? ölçmek amac?yla kullan?lan bir psikometrik arac?n Türkçe'ye uyarlamas?d?r. Bu özel adaptasyon çal??mas?, 2010 y?l?nda Nilgün Kuru taraf?ndan gerçekle?tirilen yüksek lisans tezi kapsam?nda yap?lm??t?r. Ölçek, özellikle Koroner Arter Hastal??? (KAH) tan?s? alm?? bireylerin sa?l?k davran??lar?n? ve bu davran??lar? etkileyen kontrol inançlar?n? belirlemek üzere kullan?lm??t?r.

Ölçe?in temel amac?, bireyin sa?l??? üzerindeki sorumlulu?u içsel faktörlere (kendi çabas?), güçlü d??sal faktörlere (doktorlar, sa?l?k profesyonelleri) veya ?ansa atfedip atfetmedi?ini saptamakt?r. Bu adaptasyon, sa?l?k davran??lar? psikolojisi alan?nda önemli bir araç olarak yer almakta olup, klinik ortamlarda hastalar?n tedaviye uyumunu ve proaktif sa?l?k yönetimini anlamland?rmada kritik rol oynamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Çok Yönlü Sa?l?k Denetim Oda??, Sa?l?k Psikolojisi, Denetim Oda??, Koroner Arter Hastal???, Sa?l?k Davran??lar?, Ölçek Uyarlama, Psikometri.

Yazarlar

Nilgün KURU

Amaç

Çok Yönlü Sa?l?k Denetim Oda?? Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin sa?l???n nedenleri ve sonuçlar? hakk?ndaki inançlar?n? belirleyen denetim oda?? boyutlar?n? ölçmektir. Bu ölçek, sa?l?k alan?nda spesifik olarak uyguland???nda, ki?ilerin sa?l?k durumlar?n?n kendi eylemleri (içsel kontrol), di?er güçlü ki?iler (doktorlar, hem?ireler) veya kader/?ans (d??sal kontrol) taraf?ndan ne ölçüde belirlendi?ine dair alg?lar?n? ortaya koyar.

Kuru (2010) taraf?ndan yap?lan uyarlama çal??mas?n?n özel amac?, Gülhane Askeri T?p Akademisi'ne ba?vuran Koroner Arter Hastal??? tan?l? bireylerin sa?l?k davran??lar?n? belirlemek ve bu davran??lar ile sa?l?k denetim oda?? aras?ndaki ili?kiyi ara?t?rmakt?r. Bu tür bir analiz, kronik hastal??? olan bireylerin tedaviye kat?l?m düzeylerini ve hastal??? yönetme stratejilerini öngörmede yard?mc? olur.

Yap?

Ölçek, sosyal ö?renme teorisinden türetilen ve spesifik olarak sa?l??a uygulanan Denetim Oda??

ARABPSYCHOLOGY.COM

(Locus of Control) psikolojik yap?s?n? ölçmektedir. Sa?l?k Denetim Oda??, bireyin sa?l???n? etkileyen olaylar?n kontrolünü kime veya neye atfetti?ini gösterir. Ölçek genellikle üç veya daha fazla boyutu içerecek ?ekilde tasarlanm??t?r:

?çsel Sa?l?k Denetim Oda??: Bireyin sa?l???n?n kendi çabalar?, disiplini ve ya?am tarz? seçimleri taraf?ndan belirlendi?ine olan inanc?.
Güçlü Di?erleri Sa?l?k Denetim Oda??: Sa?l???n, doktorlar, hem?ireler veya di?er sa?l?k otoriteleri gibi profesyonel figürlerin kararlar? ve eylemleri taraf?ndan kontrol edildi?ine olan inanç.
?ans/Kader Sa?l?k Denetim Oda??: Sa?l???n tesadüfi olaylar, kader veya ?ans taraf?ndan belirlendi?ine olan inanç.

Geçerlik

Çok Yönlü Sa?l?k Denetim Oda?? Ölçe?i'nin Türkçe uyarlamas?n?n geçerlik çal??malar?, Nilgün Kuru'nun 2010 tarihli yüksek lisans tezinde detayl? olarak sunulmu?tur. Uyarlama çal??malar?nda, orijinal ölçe?in kültürel ve dilsel e?de?erli?ini sa?lamak amac?yla çeviri-geri çeviri yöntemlerinin kullan?lmas? beklenir.

Özel geçerlik türleri (örne?in, yap? geçerli?i için faktör analizi, ölçüt geçerli?i için ilgili sa?l?k de?i?kenleri ile korelasyonlar) tezin metodoloji bölümünde yer almaktad?r. Kaynakta bu bilgilere do?rudan eri?im sa?lanamasa da, bir psikometri arac? olarak, uyarlaman?n hedef popülasyon olan KAH hastalar?nda geçerli sonuçlar üretti?inin gösterilmesi kritik öneme sahiptir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri de Kuru (2010) taraf?ndan gerçekle?tirilen yüksek lisans tezi içerisinde bulunmaktad?r. Güvenirlik, ölçe?in tutarl? sonuçlar üretme yetene?ini ifade eder. Genellikle iç tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach Alfa) hesaplanarak raporlan?r.

Uyarlama çal??malar?nda, ölçe?in alt boyutlar?n?n her biri için ayr? ayr? güvenirlik katsay?lar?n?n hesaplanmas? standart bir uygulamad?r. Bu katsay?lar, ölçe?in Türk kültüründeki KAH hastalar? popülasyonunda ne kadar kararl? ölçüm yapt???n? gösterir. Detayl? güvenirlik de?erleri için tezin incelenmesi gerekmektedir.

Faktör Analizi

Çok Yönlü Sa?l?k Denetim Oda?? Ölçe?i, ad?ndan da anla??laca?? gibi, çok boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Uyarlama sürecinde, orijinal ölçe?in boyut yap?s?n?n Türkçe formda da korunup korunmad???n? test etmek amac?yla Faktör Analizi (genellikle Do?rulay?c? veya Aç?mlay?c? Faktör Analizi) uygulanm??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bu analiz, ölçek maddelerinin beklenen alt boyutlar alt?nda toplan?p toplanmad???n? kontrol ederek yap? geçerli?ine katk?da bulunur. Kuru'nun çal??mas?nda, ölçe?in Çok Yönlü Sa?l?k Denetim Oda?? modeline uygun bir faktör yap?s? sergileyip sergilemedi?i ara?t?r?lm??t?r.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Orijinal Çok Yönlü Sa?l?k Denetim Oda?? Ölçe?i format?na uygun, Likert tipi derecelendirme (Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemi?tir, ancak tipik olarak 5 veya 6 noktal? Likert kullan?l?r).

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinal dili (Genellikle ?ngilizce).

Popülasyon Grubu: Klinik popülasyon (Hastal?k tan?s? alm?? bireyler).

Ya? Grubu: Yeti?kinler.

Popülasyon Detaylar?: Gülhane Askeri T?p Akademisi Ankara E?itim ve Ara?t?rma Hastanesine ba?vuran Koroner Arter Hastal??? (KAH) tan?l? bireyler.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçe?i. Uygulama genellikle ka??t-kalem veya dijital ortamda bireysel olarak yap?l?r.

Anahtar Kelimeler

Sa?l?k Denetim Oda??, Kardiyovasküler Hastal?k, Uyarlama, Klinik Psikoloji, ?çsel Kontrol, D??sal Kontrol, Nilgün Kuru.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilinmiyor.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: knilgun@windowslive.com

Yaz??ma Adresi: Ankara Üniversitesi, Ankara (Yüksek Lisans Tezi Ba?l?l???).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

ARABPSYCHOLOGY.COM

Test Y?l?: 2010 (Türkçe Uyarlama Tezi Y?l?).

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m? için izinler, sorumluluk sahibi yazar Nilgün Kuru'dan veya tezin yap?ld??? kurum olan Ankara Üniversitesi'nden al?nmal?d?r. Genellikle akademik tezler kapsam?nda geli?tirilen/uyarlanan araçlar, akademik amaçl? kullan?mlarda ücret talep etmeyebilir; ancak ticari veya geni? ölçekli klinik kullan?mlar için yazarla ileti?ime geçilmesi zorunludur.

Kaynaklar

Kuru, N. (2010). *Gülhane Askeri T?p Akademisi Ankara E?itim ve Ara?t?rma Hastanesine ba?vuran koroner arter hastal??? tan?l? bireylerin sa?l?k davran??lar?n?n belirlenmesi* . Ankara Üniversitesi, Ankara.

Tez referans?na Yüksekö?retim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilir: tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF'i a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: cok-yonlu-saglik-denetim-odagi-olcegi-toad.pdf

Çok Yönlü Sa?l?k Denetim Oda?? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir. Ölçek maddeleri kaynak içerikte bulunmamaktad?r.

Ölçek maddeleri, kayna??n k?s?tl? olmas? nedeniyle burada sunulamamaktad?r. Maddeler için yazar?n orijinal yüksek lisans tezine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM